

Identify and Explain the Experience of Education Professionals and Student Teachers in the Process of identifying and shaping Professional Ethics

Maurice Sheikhi ¹, Yousef Adib ^{2,*}, Hamdollah Habibi ³, Firouz Mahmoudi ³

¹ PhD Student of Curriculum Planning, University of Tabriz, Tabriz, Iran

² Professor, Department of Educational Science, Faculty of Psychology and Educational Science, University of Tabriz, Tabriz, Iran

³ Associate Professor, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Received: 08 Jun 2018

Accepted: 12 Jan 2019

Keywords:

Education Professionals

Teacher Students

Professional Ethics

Grounded Theory

© 2019 Baqiatallah University of
Medical Sciences

Abstract

Introduction: Professional ethics has always been one of the main goals of the educational system. Educational instructors found that professional-level planning is a way to prepare graduates for a changing field.

Methods: This current qualitative study was conducted with a grounded theory approach in the fall of 1397 on 24 educators and teachers of the University of Farhangian by targeted sampling and up to saturation data and observing the confidentiality of the information and the possibility of leaving the study whenever willing to continue, the data collection method was carried out through a semi-structured interview; Huber data was analyzed based on Strauss & Corbin method.

Results: Generally, seven main categories and eight subclasses were created. Finally, six themes from these classes were extracted under the titles of individual factors, organizational factors, social factors, global factors, and scientific factors affecting professional ethics.

Conclusions: Findings of this study showed that considering different factors in the formation of professional ethics, a special attention is paid to professional ethics as one of the main pillars of the growth and excellence of work efficiency in different sectors. Education officials and educators have taken great care to highlight future plans for education and universities. This should be given special attention to the students of the University of Cultural Sciences, because these students will enter the Jirga of Education in the near future and if they are not trained and undeveloped, they will have irreparable blows on generations. Next will arrive.

شناسایی و تبیین تجربه متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجو معلمان در فرایند شناسایی و شکل گیری اخلاق حرفه‌ای

موریس شیخی^۱، یوسف ادیب^{۲*}، حمدالله حبیبی^۳، فیروز محمودی^۳

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

^۲ استاد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

^۳ دانشیار، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

چکیده

مقدمه: اخلاق حرفه‌ای، همواره یکی از مهم‌ترین اهداف نظام آموزشی بوده است. مربیان تعلیم و تربیت دریافتند که برنامه ریزی مبتنی بر شایستگی حرفه‌ای یک روش آماده کردن فارغ التحصیلان برای یک زمینه در حال تغییر است. **روش کار:** مطالعه کیفی حاضر با رویکرد گراند تئوری در پاییز ۱۳۹۷ بر روی ۲۴ نفر از متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان به روش نمونه گیری هدفمند و تا اشباع داده‌ها و با رعایت محرمانه بودن اطلاعات و امکان ترک مطالعه در هر زمان که مایل بودند ادامه یافت، روش جمع آوری داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام گرفت؛ داده‌ها بر اساس روش اشتراک و کوربین تحلیل گردیدند. **یافته‌ها:** به طور کلی هفت طبقه اصلی و ۸ طبقه فرعی ایجاد شد که در نهایت ششتم از این طبقات تحت عناوین عوامل فردی، عوامل سازمانی، عوامل اجتماعی، عوامل جهانی، عوامل علمی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای استخراج شدند. **نتیجه‌گیری:** یافته‌های این پژوهش نشان داد که در نقش عوامل مختلف در شکل گیری اخلاق حرفه‌ای کم توجهی خاصی در بخش‌های مختلف در جهت توجه عمیق به اخلاق حرفه‌ای به عنوان یکی از ارکان اصلی رشد و تعالی راندمان کاری مشاهده می‌شود و لازم است مسئولین و دست اندرکاران تعلیم و تربیت به این امر مهم توجه کرده در برنامه ریزی‌های آینده برای آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها گام‌های بلندی بردارند. که این امر می‌بایست در خصوص دانشجویان دانشگاه فرهنگیان مورد توجه ویژه قرار گیرد زیرا این دانشجویان در آینده‌ای نه چندان دور وارد جریه تعلیم و تربیت می‌شوند و در صورتی که در حد مطلوب تربیت نشده و رشد نیافته باشند ضربات جبران ناپذیری بر نسل‌های بعدی وارد خواهد شد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۱/۱۵

واژگان کلیدی:

متخصصین تعلیم و تربیت

دانشجو معلمان

اخلاق حرفه‌ای

گراند تئوری

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) محفوظ است.

مقدمه

حرفه‌ای یکی از شعبه‌های جدید اخلاق است که می‌کوشد به مسائل اخلاقی حرفه‌های گوناگون پاسخ داده و برای آن اصولی خاص متصور است [۸].

نظام اخلاقی علم و آموزش عالی منعکس کننده هنجارهای دورنی علمی، حرفه‌ای و احساس تعهد اخلاقی از سوی خود حرفه‌ای‌ها و نهادهای تخصصی آنهاست و پایه و اساس آن خود فهمی حرفه‌ای و عبور از مفهوم معیشتی کسب و کار علمی است. ارزش و منش‌های اخلاقیات حرفه‌ای علمی نه بر اساس الگوی فرهنگ سازی از بالا بلکه با الگوی شیوع و انتشار درون زا در بستر فعالیت‌های خود جوش از سوی نهادهای حرفه‌ای دانشگاه‌ها توسعه می‌یابد... موضوع حرفه گرایی مدت زمانی است در کشورهای مختلف و در گروه‌های شغلی و حرف مختلف مورد توجه قرار گرفته و تلاش‌هایی در جهت تدوین کدها و استانداردهای اخلاقی صورت گرفته است. حرفه گرایی به مسائل و پرسش‌های اخلاقی و نیز اصول و ارزش‌های اخلاقی یک نظام حرفه‌ای مانند حرفه معلمی می‌پردازد و ناظر بر افعال ارادی حرفه‌ای‌ها در حیطه فعالیت‌های حرفه‌ای خودشان است [۹].

تعلیم و تربیت دو بال ترقی و پیشرفت می‌باشند و بدون نظام شایسته آموزشی و تربیتی نمی‌توان به جایگاهی از رشد و شکوفایی رسید. آموزش اساسی و زیربنایی نیازمند معلمی است که راز و رمز تعلیم و تربیت را بداند و خودش الگوی تربیتی برای متعلمین باشد و خود را به صفاتی ارزشمند بیاراید تا بتواند بر دانش‌آموزان اثر مثبت گذاشته و نتایج مطلوبی به دست آورد. فلاسفه علم اخلاق را به دو قسمت تقسیم می‌کنند: اخلاق نظری که وظیفه آن مطالعه صفات و اعمال اخلاقی و پاسخ به سؤالات و استدلال در مورد خوبی یا بدی اعمال است و یا اخلاق عملی که تلاش عملی است برای رسیدن به وضعیت اخلاقی مطلوب و دستیابی به فضایل اخلاقی [۱، ۲]. اخلاق شامل اصول و ارزشهایی است که بر رفتارهای فردی و جمعی تحت عنوان درست یا غلط حاکمیت دارد [۳]. در این علم، چگونگی خوب بودن یا بدن بودن رفتار انسانی بررسی شده و در راستای رسیدن به هدف متعالی اخلاق توصیه‌هایی صورت می‌گیرد [۴، ۵]. به عبارت دیگر، اخلاق مجموعه‌ای از ارزش‌ها و بایدها و نبایدها است که نقش مهمی در مدیریت اثر بخشی بخش‌های درمانی ایفا می‌کند [۶، ۷]. اخلاق

تخصصی خود که باید در آن مهارت داشته باشند، از آنجا که وظیفه تدریس و آموزش را به عهده دارند باید در حرفه معلمی هم مهارت داشته و با اصول حرفه‌ای آن آشنا باشند؛ چرا که آموزش نخستین کارکرد و مأموریت مدرسه محسوب می‌شود. آموزش‌های ارائه شده از سوی یک نظام آموزشی ممکن است منجر به بروز رفتارهایی خاص در جامعه شود که از نظر اخلاقی قابل نقد و بررسی باشد. برای مثال، نحوه تدریس می‌تواند موجبات یادگیری مطلوب دانش‌آموزان متناسب با تحولات علمی و تقاضاهای جامعه را فراهم بیاورد یا نیاورد؛ منابع آموزشی، محتوا و سرفصل‌های دروس ممکن است به‌گونه‌ای باشند که نوع خاصی از تفکر و اندیشه را تقویت یا تضعیف کنند که برای جامعه دارای فواید یا مضرات فراوانی باشد، نوع رفتار معلم می‌تواند بر منش و رفتار دانش‌آموزان تأثیر مثبت یا منفی داشته باشد.

در این میان برخورداری دانشجو معلم - به عنوان معلم آینده - از قابلیت‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و التزام آنان به رعایت مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای حرفه‌ای در فرایند تدریس نقشی تعیین‌کننده در افزایش اثربخشی فعالیت‌های آموزشی دارد. در واقع رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای در تدریس به منزله یک منشور اخلاقی حرفه‌ای تلقی می‌گردد که اهتمام دانشجویان به آن‌ها در تعامل با دانش‌آموزان، همکاران و مجموعه سازمانی گروه آموزشی و مدرسه می‌تواند علاوه بر افزایش کارآمدی در بازه تدریس، به سطح بالایی از رضایت‌مندی ذی‌نفعان چنین فرایندی علی‌الخصوص دانش‌آموزان بیانجامد [۲۰]. به عبارت دیگر دانشگاه فرهنگیان نظامی حرفه‌ای است و دانشجویان این دانشگاه‌ها به عنوان افرادی که مسئولیت تعلیم و تربیت فراگیران را برعهده خواهند گرفت، باید از اصول اخلاق حرفه‌ای معلمی آگاهی داشته و به آن پایبند باشند. رعایت اخلاق آموزشی تضمین‌کننده سلامت فرایند یاددهی - یادگیری در آموزش و پرورش است و موجب افزایش تعهد پاسخگویی دانشجویان، نسبت به نیازهای دانش‌آموزان می‌شود [۱۶].

پژوهش در مورد اخلاق حرفه‌ای معلمان اخیراً مورد توجه پژوهشگران فرار گرفته است، اما بررسی اجمالی تحقیقات انجام شده نشان داد که هرکدام از پژوهشگران از چشم‌انداز محدودی به موضوع پرداخته‌اند و پژوهش جامع و عمیقی که هم به فرایند شکل‌گیری و هم به ابعاد و عناصر اخلاق حرفه‌ای معلمان ایرانی پرداخته باشند مشاهده نشد. به عنوان مثال مطلبی فرد و آراسته (۱۳۹۰) با مبنا قرار دادن دیدگاه مورای و همکارانش به بررسی ابعاد اخلاقی آموزش عالی و واکاوی مؤلفه‌های اخلاقی مربوط به تدریس در آموزش عالی پرداخته‌اند. از نظر آنان ضعف رعایت اخلاق در آموزش عالی سبب گسترش نموده‌هایی از رفتار نامطلوب دانشگاهی گردیده است [۲۱]. اله ویسی (۱۳۹۰) نیز با بررسی دیدگاه استادان درباره جایگاه اخلاق حرفه‌ای تدریس در مراکز دانشگاهی، رفع خطر سوء استفاده از قدرت ناشی از دانش استادان را در گرو تدوین ضوابط و قواعد اخلاقی حاکم بر کار استادان می‌داند و بر این باور است که رعایت جنبه‌های اخلاقی کار به افزایش بهره‌وری در نیل به اهداف حرفه‌ای می‌انجامد [۲۲].

لذا با توجه به این که شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای یک فرایند مستمر است و یک امر واحد نبوده و در جریان توسعه حرفه‌ای اتفاق می‌افتد و از سوی دیگر نظریه جامعی در خصوص اخلاق حرفه‌ای معلمی و خصوصاً در رابطه با فرایند شکل‌گیری آن موجود نیست، لذا هدف اصلی

دانشگاه‌ها به عنوان نهاد تولید‌کننده و انتقال‌دهنده دانش و تأمین‌کننده نیروی انسانی متخصص در جامعه وظیفه دارند به طور مستمر به بررسی وضعیت موجود خود پرداخته و با تحلیل مسائل به راهکارهای عملی برای ارتقاء کیفیت آموزش دست یابند [۱۰]. از جمله مسوولیت‌های دانشگاه فرهنگیان تعلیم و تربیت معلمان است که پس از دانش‌آموزی بتواند با انجام وظایف حرفه‌ای خود و پایبندی به اصول مشخصی که این حرف ایجاد کمی کند در راه ارتقای جامعه تلاش کند [۱۱]. اخلاق حرفه‌ای از دیرباز همواره به عنوان بخشی از جریان و اهداف تربیت شناخته شده است. هدف از این نوع تربیت، آماده‌سازی برای شغل، حرفه یا مسوولیت شغلی خاص است [۱۲]. همچنین ورود به دنیای کار و اشتغال، همواره یکی از اهداف نظام آموزشی بوده است [۱۳]. لذا تحول در نظام آموزشی از موضوعات مهم و اساسی است که از منظرهای متفاوت باید مورد توجه قرار بگیرد. اگر سیاست‌گذاری و تدوین برنامه درسی بدون در نظر گرفتن اخلاق حرفه‌ای باشد نخواهد توانست به اهداف مورد نظر دست یابد [۱۴]. فلاسفه علم اخلاق را به دو قسمت تقسیم می‌کنند: اخلاق نظری که وظیفه آن مطالعه صفات و اعمال اخلاقی و پاسخ به سؤالات و استدلال در مورد خوبی یا بدی اعمال است و اخلاق عملی که تلاشی عملی است برای رسیدن به وضعیت اخلاقی مطلوب و دستیابی به فضایل اخلاقی [۱۵]. علامه طباطبایی [۱۶] در تعریف علم اخلاق می‌گوید: «علم اخلاق عبارت است از فنی که پیرامون ملکات انسانی بحث می‌کند و هدف آن این است که فضایل اخلاقی را از رذایل اخلاقی معلوم سازد تا آدمی بعد از شناسایی آنها، خود را با فضایل بیارید و از رذایل دور کند». "اخلاق" در لغت، به معنای عادت، رويه، سجه و نظایر این‌هاست. در اصطلاح، به آن دسته از صفات مثبت اطلاق می‌شود که با هنجارهای جامعه همخوانی دارند [۱۷]. اخلاق را گاهی وصف حیات یا رفتار می‌دانیم و گاهی مراد از آن، دانش نظام مند است. به عقیده فرامرز قراملکی (۱۳۸۸)، اخلاق، رفتار ارتباطی پایدار مبتنی بر رعایت حقوق طرف ارتباط است. بر اساس این تعریف، اخلاق به نسبت بین دو امر اطلاق می‌شود: کسی که رفتاری انجام می‌دهد و کسی یا چیزی که به نحوی هدف آن رفتار قرار می‌گیرد. اخلاق نشان‌دهنده شخصیت فرد است. اما آنچه مهم است این که انسان‌ها همراه با اخلاق زاده نمی‌شوند و باید تربیت شوند. از دید علما آدمی تربیت شده است که آنچه فضیلت نامیده می‌شود در او رشد کرده و به صورت ملکه در آید [۱۸]. بر این اساس، ضروری است افرادی که در تعلیم و آموزش افراد جامعه نقش دارند، اولاً وظایف اخلاقی مرتبط با حرفه خود را بشناسند تا مسوولیت‌های شغلی خود را بدون نیاز به هر گونه ناظر خارجی به خوبی انجام دهند؛ ثانیاً متوجه باشند که در جایگاه شغلی خود وظیفه تربیت اخلاقی افراد را هم به عهده دارند و لذا برای انجام این وظیفه ابتدا خود باید ملتزم به اخلاق عملی باشند.

سه گروه اصلی تأثیرگذار و تأثیرپذیر مرتبط با کارکرد آموزشی مدارس عبارتند از مدیران و سیاستگذاران، معلمان و دانش‌آموزان. در این میان، معلمان نقش اصلی را در اداره و هدایت امر آموزش بر عهده دارند. پایبندی معلمان به اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای، هم از منظر توسعه فرهنگ سازمانی مبتنی بر اخلاقیات و هم از منظر انتقال صفات متمیزه و ویژگی‌های برجسته انسانی به دانشجویان و در نتیجه اشاعه آنها در جامعه، بسیار حائز اهمیت است [۱۹]. معلمان صرفنظر از رشته

پرسیده شد. به این ترتیب ثبات پاسخها مشخص گردید. از آن جا که روش جمع آوری داده‌ها در این تحقیق روش مصاحبه عمیق بود، سعی شد که مصاحبه‌ها با دقت و بدون سوگیری انجام شود تا به میزان کافی مطالب در مورد سؤالات پرسیده شود، به صورتی که اگر محقق دیگری در همان وضع یا وضع مشابه فرایند را تکرار کند به همان پاسخها یا پاسخهای مشابه دست یابد. همچنین برای اطمینان از قابل اعتماد بودن تحلیل داده پژوهشگر با مراجعه به هر یک از متخصصین، نظر آنان را در مورد این که آیا توصیف جامع و نهایی یافته‌ها منعکس کننده تجربه آنها است یا نه، جویا شد (Member check). در صورت حذف یا اضافه کردن مطلبی توسط متخصصین، این مسأله در متن نهایی داده‌ها لحاظ گردیده است. به عبارتی می‌توان گفت شیوه اصلی حفظ روایی و پایایی داده‌ها در این پژوهش، ثبت مصاحبه‌ها و تأیید توصیف‌های نهایی توسط متخصصین بود.

تحلیل داده‌ها بر مبنای روش پیشنهادی اشتراک و کوربین (۱۹۹۸) طی سه مرحله کدگذاری باز (open coding)، کدگذاری محوری (axial coding)، و کدگذاری انتخابی (selective coding) انجام گرفت در مرحله کد دهی باز عمدتاً شامل شکستن داده‌هاست، داده‌ها از هم جدا نموده و قطعه‌های جدا از هم را از نظر تفاوت‌ها و شباهت‌ها بررسی کرد. منظور از داده یک جمله یا پاراگراف از یم مصاحبه یا مشاهده است. در همین حال سوالاتی مطرح نموده مثلاً "اساس این نقطه نظر چیست؟" آیا سایر شرکت کنندگان نیز چنین نظری دارند "آیا تم یا مفهومی وجود دارد که این موضوع به آن مرتبط باشد" این نحوه پرسش به اکتشاف آن چه در داده‌ها نهفته است می‌انجامد. هدف از این مرحله تشخیص مفاهیم مجزا از هم است. این مفاهیم واحدهای پایه را در تحلیل گراندد تئوری تشکیل می‌دهند. در حالی که کدگذاری باز برای شکستن داده‌ها و تشخیص مفاهیم و طبقات سطح اول استفاده می‌شود، کد گذاری محوری روشی برای برقراری ارتباط به شکل جدید بین طبقات اصلی و فرعی است.

این مرحله شامل تعیین یک یا دو طبقه محوری است که تمام طبقات فرعی مربوط به آن باشند و یک چهارچوب ادراکی به وجود آورند که به گراندد تئوری بیانجامد. این مرحله آخر تبدیل کده و طبقات به یک تئوری منسجم است و مهمترین چالش تحقیق می‌باشد [۲۳]. ملاحظات اخلاقی شامل رضایت از شرکت، معرفی نامه جهت ورود به محیط پژوهش، محرمانه بودن اطلاعات، با دادن شماره و آدرس به شرکت کنندگان امکان برقراری و ارتباط دوطرفه بود.

یافته‌ها

در این پژوهش متن مصاحبه‌های شرکت کنندگان به داخل به شش منطقه محتوایی به صورت زیر تفکیک شد.

عوامل فردی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

عوامل سازمانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

عوامل اجتماعی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

عوامل جهانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

عوامل علمی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

عوامل خانوادگی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای

سپس در هر منطقه محتوایی واحدهای معنی تعیین گردیدند. در مرحله بعد عملیات فشردگی (condensation) انجام شد که پروسه‌ای

این تحقیق بررسی فرایند شکل گیری اخلاق حرفه‌ای معلمان در سال‌های اولیه خدمت می‌باشد. امید است که این تحقیق درک بیشتری از پیچیدگی‌های اخلاق حرفه‌ای در حال ظهور را فراهم آورد و راه را برای توسعه برنامه‌های تربیت معلم بازتر کند. پژوهش حاضر در صد آن است که با استفاده از رویکرد پژوهش کیفی از نوع پدیدار شناسی، براساس دیدگاه دانشجومعلم، اساتید دانشگاه فرهنگیان و پژوهش‌های انجام گرفته در دانشجومعلم در مورد شناسایی عوامل فردی، خانوادگی، علمی، اجتماعی و جهانی در شکل گیری اخلاق حرفه‌ای را مورد بررسی و شناسایی قرار دهد.

روش کار

این تحقیق به شیوه کیفی و با بهره گیری از روش گراندد تئوری به تبیین تجربه متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجو معلمان در سال تحصیلی ۱۳۹۷ و در پردیس‌های استانی آذربایجان شرقی (علامه ایمنی، فاطمه الزهرا) به صورت مصاحبه پرداخته است. متخصصین شرکت کننده در این پژوهش از هر دو جنس مرد و زن بودند. نمونه گیری به شیوه هدفمند از متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان در سال ۱۳۹۷ انتخاب و با انجام ۲۴ مصاحبه، در ۶۰ دقیقه برای هر مصاحبه اطلاعات به اشباع رسید و لذا مصاحبه‌های بیشتر نیاز نشد. در این تحقیق از روش مصاحبه نیمه ساختار یافته جهت جمع‌ها آوری داده بهره گرفته شده است. مصاحبه‌ها توسط محقق به شیوه فرد به فرد و به صورت حضوری، در مدت ۶۰ دقیقه و در یک جلسه در محل کار افراد و در سازمان‌ها انجام شد. سؤالات در طی یک مصاحبه نیمه ساختار یافته مطرح شدند و افراد شرکت کننده به آنها پاسخ دادند. سؤال اصلی مطرح شده در این بخش شامل این بود که دلایل فردی، سازمانی، اجتماعی، خانوادگی، جهانی، علمی و... در شکل گیری اخلاق حرفه‌ای شما کدامند؟ عبارات و نظرات مصاحبه شونده توسط دستگاه ضبط صوت، ضبط شد و پس از اتمام جلسه مصاحبه، لفظ به لفظ متن مصاحبه پیاده شد. به منظور رعایت اصول تحقیق، عبارات و جملات افراد شرکت کننده در مصاحبه‌ها با حفظ معنی به صورت ادبیات نگارشی نوشته شد. در این پژوهش به منظور رعایت نکات اخلاقی قبل از شروع مصاحبه، فرد شرکت کننده از هدف انجام طرح و مصاحبه آگاه شد و با رضایت کتبی از حضور در پژوهش، مصاحبه انجام و ضبط گردید. به این ترتیب موارد زیر به‌عنوان نکات اخلاقی که در این بررسی به آنها توجه شد، به اطلاع افراد شرکت کننده رسید. الف) اطلاعات به دست آمده در مصاحبه بدون ذکر نام شرکت کنندگان استفاده شده است. ب) به شرکت کنندگان اطمینان داده شد که گفته‌های ایشان محرمانه خواهد بود و در هیچ جا به نفع یا بر علیه ایشان مورد استفاده قرار نخواهد گرفت. ج) مصاحبه کننده از گفته‌های افراد شرکت کننده در مصاحبه‌ها به طور دقیق و بدون هر گونه دخل و تصرف در صحبت‌های افراد استفاده کرده است. د) سخنان اهانت آمیز به اشخاص حقیقی و حقوقی در صورت وجود، از سخنان شرکت کنندگان حذف شد و فرد شرکت کننده در جریان حذف این بخش از سخنانش قرار گرفت.

به منظور حفظ صحت و استحکام داده‌ها در این پژوهش، سؤالات تحقیق در جهت کاهش یا حذف احتمال ارائه اطلاعات نادرست از سوی متخصصین تعلیم و تربیت به شیوه‌های مختلف از شرکت کنندگان

اصلی آنالیز محتوای کیفی است. طبقه در واحد گروهی از مفاهیم است که با یکدیگر در یک ویژگی اشتراک دارند. در نهایت معانی بنیادی یا مفاهیم پنهان از طبقات استخراج و تمها تشکیل می‌دهند. در واقع خلقت تم‌ها برای متصل کردن معانی بنیادین موجود در طبقات است. و از آنجایی که این اتصال در یک سطح تفسیری انجام می‌گیرد، بنابراین تم‌ها بیانگر مفاهیم پنهان می‌باشند. در جدول ۱ به صورت مشروح طبقات و زیر طبقات این تم‌ها به تفکیک بیان گردیده است. بعضی از طبقات دارای طبقات فرعی نیز بوده و گستره وسیع‌تری را شامل شده است.

از کوتاه شدگی اشاره می‌کند که با حفظ و نگهداری هسته محتوایی انجام شد. بعد از فشرده شدن واحدهای معنی به آن‌ها یک عنوان داده شد که به این عنوان کد گفته می‌شود. در مجموع به همین شیوه از واحدهای معنی خلاصه شده ۲۱۴ کد استخراج شد که پس از مرور کدها و ادغام کدهای مشابه در یکدیگر تعداد آن‌ها به ۲۹ کد کاهش یافت. سپس کدهای متفاوت بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها با یکدیگر مقایسه شده و در داخل طبقات اصلی و فرعی جای داده شدند. که به طور کلی به ۷ طبقه اصلی و ۸ طبقه فرعی ایجاد شدند. (منظور از طبقه فرعی طبقه‌ای است که زیر طبقه اصلی است). خلق طبقات ویژگی

جدول ۱: طبقات، زیر طبقات و تم‌های فرایند شناسایی و شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجو معلمان

تم‌ها	طبقات اصلی	طبقات فرعی ۱	طبقات فرعی ۲	کد
عوامل فردی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	بعد فردی (شخصی)	عوامل ذاتی	-	- علاقه شخصی من به معلمی - تأثیر وراثت و ژنتیک
عوامل فردی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	بعد فردی (شخصی)	عوامل اکتسابی	-	- تأثیر معلمان فامیل - احساس نیاز به خدمت در معلمی - باورها و ارزشهای شخصی
عوامل سازمانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	جو سازمانی غیر رسمی حاکم بر دانشگاه و آموزش و پرورش	شرایط محیطی	عوامل فرهنگی	تأثیر مقررات حاکم بر آموزش و پرورش و دانشگاه نقش ارتباط با سازمانهای مختلف
عوامل سازمانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	جو سازمانی غیر رسمی حاکم بر دانشگاه و آموزش و پرورش	عوامل انسانی	پرسنل (اساتید و دانشجویان)	تأثیر اساتید دانشگاه و معلمان - تأثیر اساتید بیشتر از معلمان بود تأثیر دانشجویان ترم بالایی‌ها
عوامل سازمانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	جو سازمانی غیر رسمی حاکم بر دانشگاه و آموزش و پرورش	عوامل انسانی	عوامل شخصی	دوست داشتم در دانشگاه تدریس کنم
عوامل اجتماعی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	پارادوکس ذهنی، آموزشی و تدریس	-	عوامل فرهنگی (باور عمومی)	معلم جایگاه بالایی دارد تربیت همه مشاغل توسط معلم
عوامل اجتماعی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	پارادوکس ذهنی از محیط اجتماعی در بعد فردی	عوامل اکتسابی	-	- تأثیر افراد مختلف در مشاغل مختلف در افکار من
عوامل جهانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	جاذبه‌های فردی و گروهی	عوامل انسانی	عوامل فرهنگی	تأثیر فرآیندهای جهانی مانند اینترنت اعمال مثبت یا بدعهدی‌ها مانند برجام جهان، آموزش را سنگ بنای نوسازی انسانی در پیشرفت می‌داند
عوامل جهانی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	جاذبه‌های فردی و گروهی	عوامل محیطی	عوامل فرا مرزی	در غرب معلم جایگاه بالایی دارد معلمان و اساتید در کشورهای پیشرفته الگو هستند الگوگیری از افراد موفق در سطح جهان پیشرفت هر جامعه‌ای در گرو معلمین تواناست
عوامل علمی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	راهبردهای آموزشی	عوامل انسانی	عوامل فردی	مقالات و تحقیقات و کتب علمی را مطالعه کردم لزوم انتقال علم به نسلهای بعد
عوامل علمی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	راهبردهای آموزشی	عوامل محیطی	-	- در عصر انفجار اطلاعات هستیم - تعهدی که در قبال علم در سطح جهانی داریم مانند قانون کپی رایت
عوامل خانوادگی مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای	فرهنگ حاکم	عوامل محیطی	ارزش‌ها و هنجارها	ارزش‌های موجود در خانواده یکی از والدین من معلم است و الگوی من

بحث

یاری نماید و سازمان را پاسخگو سازد. بدین منظور در این پژوهش تجربه متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در فرایند شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای مورد بررسی قرار گرفت، با توجه به نتایج تحلیل متون مصاحبه در خصوص نقش عوامل فردی، سازمانی، خانوادگی، اجتماعی، جهانی، علمی و... در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای، مولفه «مقالات و تحقیقات و کتب علمی را مطالعه کردم» با ۱۸ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده و کمترین مقدار مربوط به

رعایت استانداردهای اخلاق حرفه‌ای از سوی کارکنان دانشگاه‌ها می‌تواند در کیفیت فرآیند و برون‌داد سیستم دانشگاهی مؤثر واقع شود. یکی از عمده‌ترین دغدغه‌های مدیران کارآمد آن تأثیر چشمگیری بر روی فعالیت‌ها و نتایج سازمان دارد. اخلاق حرفه‌ای، بهره‌وری را افزایش می‌دهد، ارتباطات را بهبود می‌بخشد و درجه خطر را کاهش می‌دهد. بنابراین حاکمیت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه قادر است به طور چشمگیری سازمان را در جهت کاهش تنش‌ها و تحقق اثربخش اهداف

را نشان می‌دهند، نقش دانشجویان ترم بالایی‌ها، نقش ارتباط با سازمان‌های مختلف، تربیت همه مشاغل توسط معلم، اعمال مثبت یا بد عهدی‌های جهانی مثل برجام، جهان، آموزش را سنگ بنای نو سازی انسانی و پیشرفت می‌داند، تنها با ۱ مورد کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده. به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که در نقش عوامل مختلف در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای کم توجهی خاصی در بخش‌های مختلف در جهت توجه عمیق به اخلاق حرفه‌ای به عنوان یکی از ارکان اصلی رشد و تعالی راندمان کاری مشاهده می‌شود و لازم است مسئولین و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت به این امر مهم توجه کرده در برنامه ریزی‌های آینده برای آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها گام‌های بلندی بردارند. که این امر می‌بایست در خصوص دانشجویان دانشگاه فرهنگیان مورد توجه ویژه قرار گیرد زیرا این دانشجویان در آینده‌ای نه چندان دور وارد جرگه تعلیم و تربیت می‌شوند و در صورتی که در حد مطلوب تربیت نشده و رشد نیافته باشند ضربات جبران‌ناپذیری بر نسل‌های بعدی وارد خواهد شد و با توجه به تجارب جهانی نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که کشور در مسیر رشد و تعالی قرار گیرد. و این در حالی است که نسل‌های قبلی نیز با این ضعف عمده مواجه هستند لذا لازم است به طور مرتب برای معلمان دوره‌های ضمن خدمت برگزار شده و همچنین ایشان تشویق شوند تا با استفاده از امر درس پژوهی از یکدیگر یاد بگیرند و یادگیری‌های خود را به نسل‌های انتقال دهند. در این خصوص لازم است از تجارب عملی و تئوریک کشورهای پیشرفته الگو برداری کنیم و راه رفته آنان را که همراه با شکست‌ها و موفقیت‌های فراوان است دوباره پیمایی نکنیم زیرا نه فرصت کافی برای این کار داریم و نه بودجه اضافی که در آزمون مجدد راههایی که کشورهای موفق طی کرده‌اند هزینه کنیم لذا لازم است با بهره‌گیری از تجارب کشورهای موفق از تجارب آنها عبرت بگیریم و از اتلاف هزینه و وقت جلوگیری کنیم، البته ذکر این نکته ضروریست که زمانی ما با بهره‌گیری از تجارب کشورهای موفق به جلو حرکت خواهیم کرد که دستاوردهای آنان را بومی سازی کنیم

سیاسگزاری

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از تمامی اساتید تربیت حرفه‌ای و دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان که ما را در رساله دوره دکتری به تاریخ ۹۷/۶/۵ یاری نمودند تقدیر و تشکر به عمل آورند.

تأیید به اخلاقی

به منظور رعایت اصول اخلاقی به متخصصین حاضر در جلسه اطلاع داده شد که نتایج مصاحبه آن‌ها بدون ذکر نام در یک پژوهش استفاده خواهد شد.

تعارض منافع

بین نویسندگان و مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی هیچ گونه تعارض منافع وجود ندارد.

References

1. Dent J, Harden R. A practical guild for medical teacher. China: Elsevier; 2005.
2. Nadelson S. Academic misconduct by university students: Faculty perceptions and responses. *Plagiary*. 2007;2(2).

«در عصر انفجار اطلاعات هستیم، لزوم انتقال علم به نسل‌های بعدی، تعهدی که در قبال علم در سطح جهانی داریم مانند قانون کپی رایت، تحقیقات اهمیت اخلاق حرفه‌ای را نشان می‌دهد، تأثیر اساتید بیشتر از معلمان بود، دوست داشتم در دانشگاه تدریس کنم، نقش دانشجویان ترم بالایی‌ها، نقش ارتباط با سازمان‌های مختلف، تربیت همه مشاغل توسط معلم، اعمال مثبت یا بدعهدی‌های جهانی مثل برجام، جهان، آموزش را سنگ بنای نو سازی انسانی و پیشرفت می‌داند» با ۱ مورد کمترین فراوانی را دارا می‌باشد و از مجموع ۱۲۷ فراوانی ۱۷ مورد مربوط به تأثیر مقررات حاکم بر آموزش و پرورش و دانشگاه، ۱۰ مورد مربوط به «علاقه شخصی من به معلمی، ارزش‌های موجود در خانواده، معلم جایگاه والایی دارد» ۹ مورد مربوط به «در غرب معلم جایگاه والایی دارد» ۸ مورد مربوط به تأثیر اساتید دانشگاه و معلمان» ۶ مورد مربوط به «تأثیر افراد مختلف در مشاغل مختلف در افکار من» ۴ مورد مربوط به «تأثیر معلمان فامیل، باورها و ارزش‌های شخصی، یکی از والدین معلم است و الگوی من» ۳ مورد مربوط به «تأثیرات وراثت و ژنتیک، معلمان و اساتید در کشورهای پیشرفته الگو هستند» ۲ مورد مربوط به «احساس نیاز به خدمت در معلمی، تأثیر دستمزد و حقوق، پیشرفت جامعه در گرو معلمین تواناست، الگو گیری از افراد موفق در سطح جهانی، تأثیر فرآیندهای جهانی مانند اینترنت» اشاره شده است. از موارد بالا که در خصوص نقش عوامل فردی، سازمانی، خانوادگی، اجتماعی، جهانی، علمی و ... مؤثر در شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای از متخصصین تعلیم و تربیت و دانشجویان به عمل آمده می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین اطلاعات به دست آمده برای افراد در این خصوص به مطالعه و تحقیق شخصی ایشان برمیگردد و سایر تعاملات در ابعاد مختلف نتیجه بسیار کم‌تر از مطالعه و تحقیق در این عاید افراد نموده است و شاید این امر به ساختار آموزش ما برمیگردد که در بیشتر موارد یادگیری‌های جمعی و گروهی را فراموش کرده‌ایم و کماکان بر کارهای فردی تأکید داریم. که این با نتایج تحقیق‌های (حسینی، ۲۰۱۶، آراسته، ۲۰۱۲، اله ویسی، ۲۰۱۱، ایمان پور، ۲۰۱۲، مطهری، ۲۰۰۹) همخوانی دارد. لذا لازم است آموزش و پرورش و دانشگاه در زمینه فرایند آموزش اخلاق حرفه‌ای به منظور بالا بردن رشد کیفی افراد گام‌های بیشتری بردارد. در این پژوهش به دلیل استفاده از مصاحبه‌های اطلاعات عمیق در خصوص فرایند شکل‌گیری اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه فرهنگیان به دست آمد. ولی از لحاظ عدم همکاری متخصصین، کمبود زمان مصاحبه و تعمیم پذیری با مشکل روبرو بودیم.

نتیجه‌گیری

در مجموع، یافته‌های تحلیل نشان می‌دهند که میزان توجه به هریک از مؤلفه‌های تأثیر گذار بر اخلاق حرفه‌ای متفاوت است به طوری که نقش مطالعه مقالات و تحقیقات علمی با ۱۸ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده در حالی که نقش «در عصر انفجار اطلاعات هستیم، لزوم انتقال علم به نسل‌های بعدی، تعهدی که در قبال علم در سطح جهانی داریم مانند کپی رایت، تحقیقات اهمیت اخلاق حرفه‌ای

4. Monafian M. Introduction to Mulla Sadra's Ethics Philosoph. *J Ethics Sci Technol*. 2008;2(51):744-83.
5. Freeman S. How interpret ethic. *J Ethics Sci*. 2017;3(4):34-49.
6. Khosravanian H, Shafiee M. A comparative study of the pattern of ethics management in the organization in Western schools and Alawite teachings. *Morale Res Ethics*. 2011;4(12):145-72.
7. Rogers S. Differences in ethic issues in medical students. *J Med Issues*. 2018;3(1):34-47.
8. Ghanbari S, Ardalan M, Soltanzadeh V. [Professional Ethics of the Faculty Members and Their Relationship with the Quality of Higher Education]. *Ethics Technol Sci*. 2015;10(2):23-34.
9. Farastkhah M. [The role of academic ethics in romotion of higher education]. *J Ethics Behav*. 2007;27(1):24-7.
10. Fasihi HT, Soltani AS. [A survey of input and process of clinical education in Iran University of Medical Sciences]. *J Iran Inst Health Sci Res*. 2003;2(2):131-6.
11. Atashkhane M. [Hoghughe Bimar]. Shiraz: Tamin ejtemaie; 2001.
12. Sajjadiyah N, Jahanideh Z. [The philosophical foundations of the sub-culture of the curriculum of education for work and survival and the evaluation of its philosophical structure: challenges and horizons]. *QIran Curriculum Stud*. 2016;10(7):34-28.
13. Marjani B, Mafinejad N. [Education and training in the Netherlands]. *Growth Vocat Train*. 2013;8(2):31-26.
14. Hosseini M, Seyed M. Requirements for the implementation of a style sheet of competency-based evaluation, . *Q J Tech Vocat Educ Dev*. 2016.
15. Nemati M, Mohseni H. [Ethics in Higher Education: Components, Requirements and Strategies]. Tehran: Strategic Research Institute Research; 2010.
16. Imanipour M. Principles of professional ethics in education. *J Med Ethics Hist*. 2012;5(6):25-38.
17. Ghasemi H. Professional Ethics of Necessity or Selection. *Q Dev Equip* 2011.
18. Motahari m. Education in Islam. Tehran: Al-Zahra Publications; 2009.
19. Golmohammadi R, Motaharipor M. Ethics Requirements in Academic Education,. Hamadan: Hamedan University of Medical Sciences; 2010.
20. Azizi N. Professional Ethics in Higher Education. *Cult Strategy*. 2010;8(9):173-201.
21. Fard A, Arasteh H. [Analytical and theoretical analysis of ethical principles and components of teaching in higher education with emphasis on the views of Murray et al]. First International Management Conference, Future, Entrepreneurship and Industry in Higher Education; Sanandaj2011.
22. Allah Vezi S. [Analyzing the Position of Professional Ethics in Teaching Academic Centers: A Tailor for the Viewpoints and Views of Professors of the University of Kurdistan]. First International Management Conference, Future, Entrepreneurship and Industry in Higher Education Sanandaj2011.
23. Priest H, Roberts P, Woods L. An overview of three different approaches to the interpretation of qualitative data. Part 1: Theoretical issues. *Nurse Res*. 2002;10(1):30-42. doi: [10.7748/nr2002.10.10.1.30.c5877](https://doi.org/10.7748/nr2002.10.10.1.30.c5877) pmid: 12405004